

- та інформаційних наук. 2020. № 5. С. 66–79. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7654.5.2020.205730>.
3. Гуменюк Т. К., Кириленко К. М. «Фестиваль релігій»: інноваційні освітні технології у вищій школі на прикладі навчального досвіду Київського національного університету культури і мистецтв. *Питання культурології*. 2019. Вип. 35. С. 123–135.
 4. Йохансон Ф. «Ефект Медичі». Інноваційні відкриття на перетині ідей, концепцій та культур / пер. з англ. Л. Шевчук. Львів : Видавництво Українського католицького університету, 2011. 224 с.
 5. Кириленко К. М. Впровадження флешмобу в навчальний процес підготовки спеціаліста галузі культури і мистецтва (на прикладі освітнього досвіду Київського національного університету культури і мистецтв). *Питання культурології*. 2020. Вип. 36. С. 239–248.
 6. Makhynia N., Kichuk Y., Ptashchenko O., Kyrylenko K., Horchynska K., Riznyk V. Innovations in the Educational Process and Pedagogical Technologies under the Influence of Crisis Phenomena and Global Digitalization. *Estudios de Economia Aplicada*. 2021. Vol. 39, № 5. URL: <https://ojs.ual.es/ojs/index.php/eea/article/view/4789> (дата звернення: 03.02.2022).

Коломієць**Алла Миколаївна**

докторка педагогічних наук, професорка,
проректорка з наукової роботи,
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського
ORCID: 0000-0003-0536-0147

Жовнич**Олеся Володимирівна**

кандидатка педагогічних наук, доцентка
кафедри методики навчання іноземних мов,
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського
ORCID: 0000-0001-6430-7341

Коломієць**Олег Олексійович**

здобувач ступеня вищої освіти
«доктор філософії»,
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського
ORCID: 0000-0002-6026-5073

СВІТОГЛЯДНО-ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ НОВОЇ ФІЛОСОФІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

У науці впродовж попередніх віків сформувалась догма, що Всесвіт, планета Земля, Природа й життя на Землі вічні, а нарощування темпів науково-технічного прогресу — єдиний правильний шлях гарантування процвітання людства. У центрі філософського дискурсу минулих століть було поставлено за-

питання: «Як за допомогою науково-технологічних перетворень забезпечити Людині панівне становище на планеті, приватизувавши всі її ресурси?».

Сучасна індустрія наукомістких технологій (ядерних, лазерних, геномних, генно-інженерних, біоінформаційних, комп'ютерних, телекомунікаційних, інформаційних тощо) уможлиблює для людства опановування гігантськими силами впливу на природу та соціум. Згадані технології дають у розпорядження людини нові наймогутніші джерела енергії, нові технології конструювання за допомогою методів генної інженерії трансгенних форм життя, інструменти створення все більш потужних планетарних інформаційних систем.

Проте розвиток і широке застосування наукових досягнень не завжди породжують лише загальноцивілізаційні блага, а часто є джерелом небезпечних глобальних проблем. Необдумане використання наукових досягнень змінює природу планети Земля, її геологічні процеси, енергетику, природну еволюцію біосфери, що ставить під загрозу виживання людства загалом.

Практика показує, що чим масштабніше використання досягнень науки в окремих галузях, тим більш грандіозними стають негативні наслідки. Самим свіжим прикладом може бути застосування досягнень вірусології в боротьбі з вірусами, яке спричинює появу все більш агресивних і небезпечних нових вірусів. Таких прикладів можна назвати багато, вони вказують на те, що планетарному використанню наукових досягнень має передувати аналіз можливих глобальних і довгострокових негативних наслідків.

Людство має зрозуміти, що Природа вже самостійно не може підтримувати необхідні умови для стабільного існування всього живого, вона потребує допомоги Людини. Це означає, що в кожного жителя Землі необхідно змалечку формувати новий науковий (екологічний) світогляд. І педагогіці в розв'язуванні цього надскладного завдання належить визначальна роль.

Нині приходить розуміння, що ресурси Планети вичерпуються завдяки бездумному їх розбазарюванню. Глобальні негативні наслідки науково-технологічної активності людства стали загрожувати фізичним, біологічним, соціально-психічним першоосновам людського буття. Соціальні аналітики дійшли висновку, що доля цивілізації залежить від того, який світогляд ми сформуємо в сьогоднішнього і наступних поколінь. А це означає, що зростає роль гуманітарних і суспільних наук.

Проте фундаментальні науки і породжувана ними індустрія наукомістких технологій не бажають втрачати свої лідерські позиції в розвитку соціуму. Тому філософи і методологи науки досліджують можливості трансформації культури наукового мислення, формування нової культури теоретичного осмислення світу [1; 6].

Традиційно склалося, що вивчення основ фундаментальних наук формує в учнів науковий світогляд, який є сукупністю знань, досвіду і ціннісних установ, актуальних для сучасної історичної епохи. Проте ця система світоглядних орієнтирів у нинішніх умовах катастрофічних трансформацій зазнає суттєвих змін, спричинених згубними наслідками розвитку життєдіяльності людства та історичною еволюцією соціуму.

У центр сучасного наукового дискурсу має бути поставлене не запитання «Як підпорядкувати Людині всі ресурси планети?», а запитання «Як Людству зберегти життя та мир на планеті?». А тому на виховання бережливого ставлення до Природи, толерантного ставлення до інших народів має бути спрямоване викладання всіх навчальних дисциплін. Загалом уся освіта має будуватись на засадах нової філософії.

Сучасна наука в цілому — це відкрита нелінійна й динамічна система, яка ніколи вже не дасть вичерпної суми знань про Всесвіт, бо й він постійно змінюється. Але основним завданням науки нині є відмова від утилітарно-завойовницького ставлення до Природи і формування нового наукового світогляду, спрямованого на збереження Природи, миру на планеті й Планети в цілому. У наукових дослідженнях все частіше фігурують такі категорії, як психіка, чуттєвість, мислення, свідомість [1; 5]. А тут уже йдеться про роль психології та педагогіки у формуванні нового наукового світогляду прийдешніх поколінь.

Проблема формування в молоді нового наукового світогляду ускладнюється тим, що учителів із новим світоглядом ще не підготовлено, а сучасні університети функціонують в умовах невизначеного майбутнього. Відкритими залишаються (і вже будуть такими завжди) запитання: «Якими будуть на Землі в найближчому майбутньому клімат, природні ресурси, технології, професії, фізіологічні та ментальні можливості людини? Які нові загрози екологічного, економічного, терористичного, воєнного чи іншого характеру доведеться завтра долати людству?». Відповідь на ці запитання не зможе дати жодна з наук.

Ставши могутнім знаряддям вторгнення людини у фізичні, фізіологічні, біогенні та соціальні першооснови людського буття, наука не здатна передбачити всі глобальні і довгострокові наслідки, породжувані її використанням. Тому зростає роль філософії науки в осмисленні глобальних проблем планетарного соціуму XXI століття.

Визначення нових проблемних полів, розроблення нових наукових мов, нових концепцій, нових аналітичних процедур стає основою сучасної філософії науки, яка спрямовує свої дослідження на глобальні проблеми сучасності. Сучасні філософи не обмежуються лише умоглядними міркуваннями (як це було в теології чи метафізиці), а послуговуються найновішими досягненнями

фундаментальних наук. Фактично сучасна філософія науки інтегрує в собі природничі, технічні, суспільні та гуманітарні науки, спрямовуючи свої дослідження на вироблення нової методології наукової діяльності та освітньої практики [2; 3].

Нині системи освіти в усіх країнах Європи динамічно розвиваються на всіх ступенях і рівнях, що зумовлено зміцненням нової філософії в європейському суспільстві, яка затверджує пріоритет вільної, самостійної, здатної до саморозвитку особистості, спрямованої до творчого самовизначення та самореалізації. Крім того, в сценарії розвитку Європи освіті відводиться роль двигуна системних змін у суспільстві.

Осмислення цих процесів призвело до виникнення природної необхідності підготовки вчителя якісно нового типу: вчителя-творця, вчителя-дослідника, готового до творчої педагогічної діяльності, самостійного наукового пошуку. Філософи, соціологи, політологи, культурологи й педагоги вказують на нові проблеми педагогіки в сучасній реальності та звертають увагу, що глобалізація освіти потребує і глобальної педагогіки [2-4].

У сучасних дослідженнях провідною є думка, що підготовка вчителя має спрямовуватись нині на формування суб'єкта європейського процесу — людини глибоких знань і культури, носія гуманістичної філософії, світогляду і моралі, національних і загальнолюдських цінностей; на виховання вмінь, потреби і прагнення їх реалізації в європейському і світовому життєвому просторі [1; 2; 4]. Європейські об'єднавчі процеси потребують якнайшвидшого збагачення, відродження гуманістичних сутностей, повернення їх у соціальний простір. Це має виконати учитель із науковим світоглядом вільної, але відповідальної людини, підготовлений за єдиною шкалою базових кроскультурних цінностей, вироблених європейською спільнотою в процесі її історичної еволюції; здатний до неперервного й постійного саморозвитку та інноваційної діяльності з урахуванням цивілізаційних змін; вихований у відповідності до нових вимог європейського суспільства на засадах толерантності та поваги до інших культур світу [6].

Цивілізаційні зміни зобов'язують науковців і практиків переосмислити та переоцінити завдання сучасної освіти і відповісти на запитання, яка освіта може вважатись якісною сьогодні і завтра.

Тому до напрямів подальших досліджень відносимо визначення нових вимог до професійної компетентності та професіоналізму вчителя в умовах євроінтеграції і виокремлення найбільш важливих проблеми навчання та виховання шкільної молоді.

Список використаних джерел:

1. Андрущенко В. П. Світанок Європи: проблема формування нового учителя для об'єднаної Європи XXI століття. Київ : Знання України, 2012. 1099 с.
2. Губерський Л. В., Андрущенко В. П. Філософія як теорія та методологія розвитку освіти. Київ : МП Леся, 2008. 516 с.
3. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії : монографія. Черкаси : Вид. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. 608 с.
4. Коломієць А. М., Лазаренко Н. І. Сучасні методологічні підходи в організації вищої педагогічної освіти. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Серія: Педагогіка*. 2016. Вип. 3 (110). С. 47–52.
5. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі. Київ : Педагогічна думка, 2011. 520 с.
6. Лазаренко Н. І. Тенденції професійної підготовки вчителів у педагогічних університетах України в умовах євроінтеграції : монографія. 2020. 386 с.

**Конюкова
Ірина Янівна**

кандидатка педагогічних наук,
доцентка кафедри філософії і педагогіки,
Київський національний університет
культури і мистецтв
ORCID: 0000-0003-3037-4807

**Сидоровська
Євгенія Андріївна**

кандидатка культурології,
доцентка кафедри філософії і педагогіки,
Київський національний університет
культури і мистецтв
ORCID: 0000-0002-3290-5918

ВИСВІТЛЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОМУНІКАТИВНИХ ТАБУ В НАВЧАЛЬНОМУ КУРСІ «ДІЛОВИЙ ЕТИКЕТ»

Однією з характерних особливостей міжкультурної комунікації — особливості форми комунікації двох або більше представників різних культур, етносів, процес якої представлений обміном інформації та культурними цінностями взаємодіючих культур, що відображає її нормативну природу, — є поширення різноманітних соціальних обмежень, заборон, які штучно звужують сферу спілкування окремих індивідів та їх груп. Особливе місце посідають вони в діловому етикеті — сукупності правил та норм, визнаних загальноприйнятими в діловій сфері та міжнародному економічному співробітництві.